

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Žurnāla "Latvijas Lopkopis" septembra numurā 2
- Novadu garšu pārāde "Riga Food" 2
- Neapliekamā minimuma līkloči 4
- Atvieglējumi par nestrādājošu laulāto ar bērnu 4
- Jauna valsts atbalsta programma – mazie aizdevumi lauku teritorijām 5
- LLKC palīdzēs sagatavot dokumentāciju finansējuma saņemšanai 5
- Ģirts Vitkovskis: Man patīk būt koku galotnēs 6
- Apbalvoti konkursa "Sējējs 2018" laureāti 7
- Rudens aršana vai starpkultūru audzēšana 8
- Dažādu augsnes apstrādes tehnoloģiju salīdzinājums 10
- Kā pasargāt jaunaudzē no dzīvnieku postījumiem 12
- COPA-COGECA diskutē par vidi nākotnes lauku politiku 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2018. gada novembrī 14
- Bīškopība – sena un cienījama nodarbošanās 15



Foto: Iveta Tomšone

AKTUALITĀTES

Miera maizes kukulišus veidoja un krāsni lika Igaunijas Zemkopības ministrijas padomnieks Ruve Šanks (no kreisās) un Latvijas Zemkopības ministrijas parlamentārais sekretārs Ringolds Arņītis

ĶOŅU DZIRNAVĀS TIEKAS "MIERA MAIZES" DALĪBVALSTIS

Bez miera nav maizes, bez maizes nav miera – ar šādu moto septembra beigās Igaunijā, Sangastes muižā, un Latvijā, Ķoņu dzirnavās, tiks starptautiskā projekta "Miera maize" dalībvalstu – kopskaitā 12 – pārstāvji.

Ik gadu akcijai tiek izvēlēta viena vadošā valsts, pērn tā bija Bulgārija, kas stafeti nodeva Igaunijai un Latvijai. Šogad daļa projekta pasākumu notika Sangastes muižā, kur 19. gadsimtā grāfs Fridrihs Georgs Magnuss fon Bergs radīja rudzu šķirni "Sangaste". Muižas ēkā akcijas dalībvalstu – nozares ministriju un nevalstisko organizāciju – pārstāvji konferencē "Miers un lauksaimniecība: vietējais ir globāls" pārrunāja

sadarbības iespējas. Dodoties uz Latviju, "Miera maizes" pasākuma dalībnieki piestāja Latvijas un Igaunijas robežpunktā Lilli – Unguriņi, kur, pieminot visu triju Baltijas valstu simtgadi un leģendāro Baltijas ceļu, tika iestādīti trīs ozoli.

Pati simboliskā Miera maize tapa Latvijā, Ķoņu dzirnavās. Jāpiemin, ka Miera maizes akcija aizsākās 2012. gadā, kad Berlīnē, bijušajā Bernaus ielas „mirušajā” Berlīnes mūra robežzonā, zemē, ko apstrādā Samierināšanās baznīcas draudze, tika ievākti rudzi maizes cepšanai. Rudzi no Berlīnes mūra zonas kopš 2013. gada tiek gadskārtēji iesēti tajās Viduseiropas un Austrumeiropas valstīs, kuras "aukstā kara" laikā dzīvoja aiz dzelzs priekškara, bet nu kļuvušas par ES dalībvalstīm. Jā-

uzsver, ka akcijas nepārtrauktību ik gadu nodrošina zemnieki. Jau pērn rudzi Miera maizes izcepšanai Latvijā tika iesēti Mazsalacas novada Sēļu pagasta Ivara un Maijas Šmitu zemnieku saimniecībā "Ozoliņi". Maizes kukulišu gatavošana notika Maiznieku biedrības izpilddirektora Guntas Dukas un maiznīcas "Lielezers" meistara Valtera Kanopa uzraudzībā.

Izceptie kukuliši tika nodoti Lietuvas pārstāvjiem – tieši tur nākamgada tiks cepta 2019. gada Miera maize.

"Miera maizes" projektā Latvija iesaistījies kopš 2013. gada. Dalību tajā nodrošina Zemkopības ministrija un Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs (LLKC).

Iveta Tomšone, LLKC Apgāda vadītāja



AKTUALITĀTES

ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIS" SEPTEMBRA NUMURĀ

Kuri ir Latvijā labākie produkti un kas tos ražo, kādas ir tendences piena produktu tirgū? Par to lasiet žurnāla septembra numurā. Latvijas Pienšaimnieku centrālā savienība (LPCS), kas jau 22 gadus rīko piena produktu konkursus, šogad labākos produktus noteica kopumā septiņās kategorijās, no kurām trīs – jauno produktu kategorijas. LPCS valdes priekšsēdētājs Jānis Šolks intervijā vērtē piena produktu tirgus iespējas un pārstrādes uzņēmumu paveikto jaunu produktu radīšanu.

Kas ir svarīgi mājražotājam laba siera izgatavošanā un pārdošanā, lasiet rakstā par Talsu novada Valdgailes pagasta saimnieci Ivetu Šneideri, kura savu vietu Kurzemes tirgos iekarojusi, izgatavojot sieru no kvalitatīvā z/s "Kalni" siera. No šīs saimniecības arī nākamais raksts – LLKC Lopkopības kompetenču centra vadītāja Anita Siliņa skaidro, cik liela nozīme augstas kvalitātes piena ražošanā ir pilnvērtīgai govju ēdināšanai. Par šo tēmu saimniecībā jau otro gadu Zālēdāju projekta ietvaros tiek veikts izmēģinājums.

Par barības piedevām dzīvnieku

ēdināšanai, kas ir to sastāvā un kādēļ tās nepieciešamas, raksta LLKC lopkopības konsultante Kornēlija Averjanova. Savukārt par piena ražošanas ekonomiku saimniecības līmenī Īrijā, cik smalki tiek noteikta katras govys efektivitāte, lasiet LLKC ekonomista Raivja Andersona rakstā.

Gaļas lopu audzētājiem iesakām LLKC lopkopības konsultantes Lailas Plītas rakstu par priekšrocībām un trūkumiem gaļas liellopu pēcnācēju ieguves sezonālībai. Turpat lasiet arī saimnieka pieredzes rakstu no Dundaņas novada jaunā lauksaimnieka Krista Iesalnieka saimniecības "Mežmači".

Aitkopjiem noderēs Anitas Siliņas raksts par *Ile de France* šķirnes aitu audzēšanas niansēm. Tās uzklaušītas fermu dienā SIA "Cimbuļi", kur viesojās Francijas *Ile de France* asociācijas vizeprezidents Žans Luks Bergērs. Turpat arī atskats uz aitkopības popularizēšanas pasākumu, kas septembra sākumā notika Brīvdabas muzejā.

Par to, kādēļ putnkopība ir laba iespēja nopelnīt, lasiet Latvijas Olu ražotāju asociācijas pārstāvju Annas Ērlihas un Solvitas Gulbes rakstā. Savukārt žurnāliste Dace Millere raksta par atpūtas vietu "Tīreļu stallis", kur saimnieko



Jānis Evelons un Jolanta Lapiņa. Viņi audzē ne tikai zīgus, bet arī aitas, trušus, mājputnus, kazas un liellopus, kā arī attīsta savu brandvīna ražošanu.

Kā ierasts, žurnālā nozares ziņas no Latvijas un ārzemēm, labas veselības uzturēšanas padomi, saimnieku aptauja, recepte un anekdotes.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.pasts.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2018_gads/

Žurnālu var iegādāties arī LLKC Ozolniekos. **II**

Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

NOVADU GARŠU PARĀDE "RIGA FOOD"

Kopskaitā 100 mājražotāji no visiem Latvijas novadiem septembrī pulcējās Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra (LLKC) organizētajā novadu stendā izstādē "Riga Food 2018".

Droši vien izstāžu kompānijas "BT1" rīkotais "Riga Food" nebūtu ne uz pusi tik interesants un apmeklēts, ja tajā nebūtu mazie ražotāji ar saviem unikālajiem produktiem no visas Latvijas. Šogad LLKC bija parūpējies ne tikai par daudzveidīgu piedāvājumu, bet arī par visu Latvijas novadu saimnieču vadītām pavāru meistarklasēm četru dienu garumā. Kā ik gadu, arī šoreiz stenda apmeklētāji varēja balsot par sev tīkamāko produktu konkursā "Tautas garša".

Kāda tad tā ir? Jāuzsver, ka, lai nodrošinātu produktu konkurenci, tā teikt, vienā svara kategorijā, "Tautas garšai" bija



Foto: Iveta Tomsone

Latvijas novadu stends gatavs atklāšanai

kopskaitā sešas nominācijas. Dzīvnieku izcelsmes, zivju produktu un medus kategorijā otro gadu pēc kārtas uzvaras laurus plūca dažādu veidu asinsdesas no mājražotājas Inetas Boles z/s "Arumi",

kas atrodas Rūjienas novadā. Atkārtoti atzinību guva arī Ikšķiles novada mājražotājs Jānis Smelters ar ingvera dzērienu "Ingverine" bezalkoholisko dzērienu nominācijā. **► 3. lpp.**

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 2. lpp.

Piena produktu kategorijā par gardākajiem atzīti Saldus novada mājražotājas Mārītes Jēkabsones svaigpiena sieri. Augu izcelsmes produktu (augļu un dārzeņu produkti, tējas, garšvielas) kategorijā par gardākajiem nosaukti Viļānu novada SIA "Obelisk Farm" kaņepju produkti, ko ražo Andris Višņevskis. Savukārt miltu izstrādājumu kategorijā uzvarēja jaunās mājražotājas Ilze Kalāce-Bērziņa un Ieva Biķe no Pārolaines, piedāvājot smalko musli ar augļiem, ogām un sēklām. Alkoholisko dzērienu kategorijā uzvarēja Jānis Kugrēns no Bauskas novada ar vīniem no Latvijas ogām un augļiem.

Uzvarētāji ar LLKC atbalstu janvārī varēs doties pieredzes apmaiņas braucienā uz starptautisko pārtikas izstādi "Zaļā nedēļa" Berlīnē. Šajā pārtikas tirgū Latviju valsts kopstendā pārstāvēs latgalietis Andris Mejers ar biedrības "Latgolys Golds" gardo piedāvājumu – dažāda veida speķi, kūpinātu gaļu un desām.

Izstādē LLKC un Rīgas tūrisma un radošās industrijas tehnikums kopīgi rīkoja arī konkursu topošajiem pavāriem "Tradīcijas un oriģinalitāte latviešu ēdienos". Tajā uzvarēja vidzemnieki – saimniece Ilze Briede un jaunie pavāri Alīna Ratņika un Verners Žogla, kuri pasniedza rupjmaizi ar kaņepju sviestu un putraindesu, kam virsū cauraudzītis medus marinādē, kas pārliets ar brūkleņu mērci. Dekoram kaltēta baravikas šķēlīte. Viss tika pasniegts uz skaistām kļavu lapām.

Izstāde mājražotājiem ir laba iespēja novērtēt savus spēkus tirgū, salīdzināt savu un konkurentu piedāvājumu, kā arī pārdomāt, cik atbilstoša cenai ir viņu saražoto produktu kvalitāte.



Pavārs Valters Zirdziņš zemkopības ministram Jānim Dūklavam un LLKC valdes priekšsēdētājam Mārtiņam Cimermanim stāsta savu versiju par latviešu garšām un modernu virtuvi

ŪDENSKLIŅĒRI

Sastāvdaļas

½ glāze ūdens (glāzes tilpums 250 ml)
½ glāze piena
25 g rauga
2 ēdamkarotes cukura
½ tējkarote sāls
50 g mīksta margarīna vai sviesta
½ glāzes kviešu miltu ieraugam + vēl apmēram 2 glāzes mīklas iemīcīšanai
1 ola pārsmērēšanai
Sāls un ķimeņu sēklas pārkaisīšanai

Darba gaita

1. Iejauc visas sastāvdaļas bez sviesta pašķidrā ieraugā un siltā vietā uzraudzē.
2. Uzrūgušai mīklai, pakāpeniski mīcot, pievieno sviestu un vēl miltus, pārklāj ar dvieļi un raudzē vēl kādu stundu.
3. Mīklu izgāž uz miltiem apkaisīta galdā un mīca tik ilgi, līdz tā nelīp pie rokām, ir elastīga un vijīga. Tad izveido kliņģerus un ļauj tiem siltumā uzrūgt.
4. Kliņģerus ar putu karoti uzmanīgi laiž katlā ar vārošu ūdeni un noplaucē, ņem laukā, liek uz pannas, pārsmērē ar sakultu olu, pārkaisa ar rupju sāli, ķimenēm un cep uzkarstētā krāsnī gatavus.



Vidzemes pavāru meistardarbnīcā top slavenie "Koņu dzirnavu" ūdenskliņģeri". Izstādes laikā Koņu saimniecēm tos palīdzēja gatavot Zemkopības ministrijas vecākais referents Ainārs Nābels-Šneiders



Andris Mejers no "Latgolys Golds" ir vīrs, kurš par speķi un tā gatavošanu Latvija zina visvairāk. Viņš pārstāvēs mūsu valsti arī starptautiskajā pārtikas izstādē Berlīnē "Zaļā nedēļa"



Novadu garšu stends ir vieta, kur satiekas visdažādākie piedāvājumi. Te sastapušies lielāko un mazāko olu ražotāji – z/s "Nornieki" saimnieks Pēteris Gobzemis ar strausu olām no Kuldīgas novada un SIA "Rīta putni" saimnieks Bruno Cīrulis no Kokneses novada ar paipalu olām

Viena no šī gada galvenajām vērtībām – skatīt, kā lauku saimnieces gatavo tradicionālus latviešu ēdienus. Ja bija pietiekami laika sarunām, bija iespējas arī pašiem piedalīties to gatavošanā un noskaidrot receptes. Te, lūk, piedāvājam slaveno Naukšēnu novada "Koņu dzirnavu" ūdenskliņģeru recepti. **PI**

Iveta Tomšone, LLKC Apgāda vadītāja

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

NEAPLIEKAMĀ MINIMUMA LĪKLOČI

Daudzi algotie darbinieki, saņemot augusta algu, iespējams, bija šokēti, it sevišķi tie, kuri saņēma mazāk naudas, nekā līdz tam, lai gan alga nebija mainīta. Tas tādēļ, ka ar 1. augustu VID bija pārrēķinājis neapliekamo minimumu (NM). Savukārt citiem bija izbrīns, – kāpēc šoreiz alga palielinājusies?

Zināms, ka maksimālais NM 2018. gadā ir 200 eiro mēnesī algai līdz 440 eiro. Bet daudziem ar 1. augustu tas ir kļuvis pat krietni lielāks – 480 eiro un varbūt vēl lielāks. Radās jautājums – vai nav kāda kļūda? To, protams, var pārbaudīt, interesējoties VID. Bet lielākoties tā nebūs kļūda, jo tas saistīts ar to, ka līdz 1. augustam bija izmantots daudz mazāks NM. Piemēram, bija izmantots 20 eiro, bet, tā kā alga ir 430 eiro katru mēnesi, tad tiesības ir uz lielāku – 200 eiro minimumu. Tāpēc, lai panāktu izlīdzinājumu līdz gada beigām un lai gadā kopā tiktu piemērots 2400 eiro NM, tika veikts pārrēķins, un no 1. augusta piemērots (2400–20x7 mēn.)/5 mēn.=452 eiro (formula gan ir sarežģītāka un precīzi tā neiznāks, bet

tāda ir būtība). Minimuma apmērs tiek noteikts pēc formulas, kuru var atrast MK noteikumos Nr. 676.

Savukārt tiem, kurus pārsteidza mazāka saņemtā naudas summa, situācija ir pretēja. Viņiem līdz 1. augustam tika piemērots lielāks neapliekamais minimums, nekā 2018. gadā pieļaujams viņu ienākumiem, tādēļ no 1. augusta varēja veidoties situācija, ka NM ir nulle, līdz ar to alga uz rokas kļuva mazāka.

Kādēļ izveidojās situācijas ar dīvainiem NM aprēķiniem?

Jo **apreķinā** līdz 1. augustam ņem vērā “vecos” ienākumus no 2016. gada 1. oktobra līdz 2017. g. 30. septembrim, bet pēc 1. augusta – ienākumus no 2017. g. 1. decembra līdz 2018. g. 31. maijam. Tātad – ja ienākumi ir svārstīgi, tad arī NM ir svārstīgs. Ja pēc 31. maija tie ir un būs vēl citādāki, kas līdz gada beigām netiks ņemti vērā attiecībā uz prognozēto NM, tad gada beigās var izveidoties diezgan nepatīkama situācija – darbiniekam pašam nāksies piemaksāt algas nodokli. Jo, kad rēķinās 2018. gada galējo NM, tad jau formula būs cita, līdz ar to galējais NM arī sanāks citāds.

Kam varētu būt jāmaksā valstij nodoklis gada beigās?

Tas varētu notikt šādās situācijās, piemēram:

- ja gada laikā ievērojami palielinājušies ienākumi;
- ja beidzies bērna kopšanas atvaļinājums un ir atsāktis darbs;
- ja darba gaitas uzsāktas nesēn.

Kā paglābties no nelaimes – gada beigās maksāt nodokli?

Pirmkārt, sekot pašiem līdzī saņemtiem ienākumiem – saprast, vai neesat iepriekš minētajās riska grupās. **Otrkārt – RAKSTIET IESNIEGUMU darba devējam nepiemērot prognozēto NM!** Darba devējs pēc savas iniciatīvas to nevar darīt, bet tikai ar darbinieka atļauju. Iesaku tūlīt ņemt rakstāmo un uzrakstīt, un iedot darba devējam, ja ir aizdomas uz gada beigās sagaidāmo bēdīgo situāciju. Neatlieciet, lai nav par vēlu!

Laimīgi tie, kam NM visu laiku vienādi ar 0! Jo viņi ir pilnīgi droši, ka algas nodokli gada beigās nenāksies piemaksāt. ■

ATVIEGLOJUMI PAR NESTRĀDĀJOŠU LAULĀTO AR BĒRNU

No šī gada 1. jūlija atvieglojumu par apgādājamām personām var saņemt arī tad, ja nestrādājošs laulātais velta laiku bērnu audzināšanai. Piemēram, ja vīrs strādā, un algas nodokļu grāmatiņā ir ierakstīts bērns, bet sieva nestrādā. Tad vīrs var izmantot atvieglojumu gan par bērnu, gan par sievu.

Nosacījumi, lai varētu izmantot minēto atvieglojumu:

- * ja nestrādājoša laulātā apgādībā ir bērns vecumā līdz 3 gadiem;
- * ja nestrādājoša laulātā apgādībā ir trīs vai vairāki bērni līdz 18 gadu vecumam, vai līdz 24 gadu vecumam, no kuriem vismaz viens ir jaunāks par 7 gadiem, kamēr bērns turpina izglītības iegūšanu;
- * ja nestrādājošā laulātā apgādībā ir 5 bērni līdz 18 gadu vecumam vai

līdz 24 gadu vecumam, kamēr bērns turpina izglītības iegūšanu.

Atvieglojuma apmērs 2018. gadā par 1 personu ir 200 eiro. Ja atvieglojumi par nestrādājošo laulāto darbavietā gada laikā nav piemēroti, personai ir tiesības iesniegt gada ienākuma deklarāciju un veikt nodokļa pārrēķinu rezumējošā kārtībā, piemērojot nodokļa atvieglojumus pilnā apmērā. Lai darba vietā tiktu piemērots atvieglojums, pašam darbiniekam ir EDS sistēmā savā algu grāmatiņā jāizdara attiecīgais ieraksts. Darba vieta citādi to nevar piemērot, ja darbinieks nav veicis šādu ierakstu.

Atvieglojumu nevar izmantot, ja nestrādājošais laulātais:

- * saņem ar nodokli apliekamus ienākumus, kas pārsniedz atvieglojuma apmēru 200 eiro;
- * saņem bezdarbnieka pabalstu;
- * ir mikrouzņēmumu nodokļa maksātāja darbinieks;

* ja viņu uztur cita persona.

Atvieglojumu par apgādājamām un arī atvieglojumu par invaliditāti vai politiski represētām personām nevar izmantot tad, ja pats maksātājs ir darbinieks mikrouzņēmuma nodokļa maksātāja uzņēmumā.

Tiesības piemērot atvieglojumus par apgādībā esošu personu tiek saglabātas periodā, kad apgādībā esošā persona, kas ir jaunāka par 18 gadiem, pati saņem sezonas laukstrādnieku ienākumu.

Plašāk par citiem nosacījumiem un ierobežojumiem var izlasīt likuma “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” 13. pantā “Atvieglojumi maksātājam”. ■



Anda SKADIŅA,
LLKC Grāmatvedības un finanšu nodaļas grāmatvedības konsultante
e-pasts: anda.skadina@llkc.lv
tālrs. 63050226

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

FINANSES

JAUNA VALSTS ATBALSTA PROGRAMMA – MAZIE AIZDEVUMI LAUKU TERITORIJĀM



Attīstības finanšu institūcija ALTUM augustā sāksi piedāvāt pilnīgi jaunu valsts atbalsta programmu. Tā domāta tiem aktīvajiem cilvēkiem, kuri darbojas vai vēlas darboties lauksaimniecības, lauku attīstības vai zivsaimniecības nozarē.

Šī ir līdz šim nebijusi valsts atbalsta iespēja, jo paredzēta tikai tiem, kuri saimnieko ārpus lielajām pilsētām un kuriem ir neliels gada apgrozījums, proti, līdz 70 tūkstošiem eiro.

Mazie aizdevumi lauku teritorijām būs īpaši piemēroti mazām saimniecībām, jaunām saimniecībām, mājražotājiem, jaunajiem lauksaimniekiem, bioloģiskajiem lauksaimniekiem, kā arī dažādu pakalpojumu sniedzējiem lauku apvidos. Visas programmas iespējas var izmantot arī zivsaimniecības uzņēmumi neatkarīgi no apgrozījuma un atrašanās vietas.

Kam atbalsts paredzēts?

* Aizdevumi paredzēti gan jauniem, gan jau strādājošiem uzņēmumiem ar gada apgrozījumu līdz 70 tūkstošiem eiro, kas darbojas lauku teritorijās. Tā ir visa Latvijas teritorija, izņemot lielākās pilsētas (Ventspils, Liepāja, Jelgava, Rīga, Valmiera, Rēzekne, Daugavpils, Jēkabpils, Tukums, Salaspils un Cēsis). Taču šajās pilsētās ir pieejami visi citi ALTUM atbalsta risinājumi.

• Zivsaimniecības nozares uzņēmumiem aizdevumi pieejami bez apgrozījuma un teritorijas ierobežojumiem visā Latvijā.

• Būtiski, ka atbalsts paredzēts gan lauksaimniecības projektiem, gan tādiem, kas nav saistīti ar lauksaimniecību.

Kas pieejams?

• Aizdevums investīcijām un apgrozāmajiem līdzekļiem kopumā līdz

pat 100 tūkstošiem eiro. Apgrozāmo līdzekļu aizdevuma maksimālā summa – līdz 35 tūkstošiem eiro.

• Aizdevuma termiņš – līdz 10 gadiem, ar būvniecību un nekustamajiem īpašumiem saistītiem projektiem – līdz 15 gadiem. Apgrozāmajiem līdzekļiem termiņš līdz 3 gadiem.

• Aizdevums līdz 7 tūkstošiem eiro pieejams bez aizņēmēja līdzfinansējuma, virs šīs summas – ar 10% līdzfinansējumu.

• Atvieglotas nodrošinājuma prasības: aizdevums līdz 25 tūkstošiem eiro iespējams arī bez nodrošinājuma, tikai ar personīgo galvojumu.

• Procentu likme 6–8%.

Par mazajiem aizdevumiem lauku teritorijām stāsta ALTUM valdes locekle **Inese Zīle**:



“Mūsu jaunā programma visnoderīgākā būs uzņēmējiem, kuri ir darbības uzsākšanas stadijā, vai kuriem ir neliels apgrozījums. Šie uzņēmumi sastopas ar tām pašām finansējuma pieejamības grūtībām, ar kurām pārejo nozaru saimnieciskās darbības uzsācēji – nepietiekamas kredītvēstures, darbības nozares un darbības risku specifika, finanšu plūsmas un nodrošinājuma trūkuma dēļ komercbanku finansējums darbības uzsākšanai viņiem nereti ir ierobežots. Jaunajiem

uzņēmējiem citās nozarēs ir pieejama ALTUM Starta programma, kurai jau daudzus gadus ir nemainīgi stabils un augsts pieprasījums. Mazie aizdevumi lauku teritorijām, kuru saņemšanai turklāt nav uzņēmuma vecuma ierobežojuma, padarīs pieejamāku finansējumu un palīdzēs atsperties jaunajiem un mazajiem uzņēmējiem tieši lauksaimniecības jomā. Mūsu pieredze liecina, ka, saņemot nepieciešamo atbalstu pirmo soļu veikšanai, uzņēmēji, kuri veiksmīgi atmaksā aizdevumus, ar laiku kļūst par komercbanku finansējuma klientiem.”

Kā saņemt mazo aizdevumu lauku teritorijām?

• Pirmkārt, ir lietderīgi saprast, vai ALTUM atradīsiet to, kas jums vajadzīgs. To var izdarīt internetā. Mums ir ērts rīks – **programmu kalkulators**, kur, ievadot tikai dažus projekta parametrus, jums būs redzamas finansējuma iespējas. Ieskaties www.altum.lv.

• Ja izvēles ir vairākas, visefektīvāko palīdzēs izvēlēties mūsu konsultants. Arī šī saruna var notikt gan klātienē ALTUM klientu apkalpošanas centros, gan attālināti.

• Būtisks jaunums. Sākot no šī gada augusta, klienti pieteikumus valsts atbalsta programmu finansējumam un tam nepieciešamos dokumentus var iesniegt tikai elektroniski. Vienlaikus klientiem ir samazināts arī iesniedzamo dokumentu skaits.

Atbalsta programma “Mazie aizdevumi lauku teritorijām” izstrādāta sadarbībā ar Zemkopības ministriju, tās kopējais finansējums ir 13,8 miljoni eiro. Plānots, ka atbalstu aizdevuma veidā varēs saņemt no 750 līdz pat 1000 uzņēmumi.

Sazinieties ar ALTUM: www.altum.lv/kontakti.

ALTUM informācija

LLKC PALĪDZĒS SAGATAVOT DOKUMENTĀCIJU FINANSĒJUMA SAŅEMŠANAI

LLKC speciālisti ir gatavi esošajiem un topošajiem klientiem sniegt savu padomu un dalīties ar praktiskajā pieredzē iegūtajām zināšanām, lai saimnieki iegūtu atbalsta programmā “Mazie aizdevumi lauku teritorijām” pieejamo finansējumu.

Šī programma nav izņēmums, jo Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības

centra ekonomikas un uzņēmējdarbības konsultanti jau šobrīd darbojas ar Attīstības un finanšu institūcijas ALTUM uzraudzītajām atbalsta programmām, palīdzot klientiem pēc iespējas kvalitatīvāk sagatavot nepieciešamo dokumentāciju finansējuma saņemšanai.

Lai saņemtu konsultācijas, lūdzam jūs sazināties ar tuvākā LLKC biroja

speciālistiem. Detalizēta kontaktinformācija pieejama: <http://new.llkc.lv/lv/biroji>.



Linda SILIŅA,
LLKC ekonomikas konsultante
e-pasts:
linda.silina@llkc.lv
tāl. 63050576

LAUKU ATTĪSTĪBA

ĢIRTS VITKOVSKIS: MAN PATĪK BŪT KOKU GALOTNĒS

Arborists Ģirts Vitkovskis no Zirņu pagasta Saldus novadā saka: “Koks ir vajadzīgs, tas padara dzīvi krāsaināku un skaistāku. Pēc nostrādātas darba dienas, kad koks izskatās fantastiski un klients ir apmierināts, ir labi padarīta darba sajūta. Man patīk adrenalīns un augsnums, kāpšana man nodzen stresu.”

Konkursa “Sējējs 2017” nominācijā “Gada LEADER projekts vietējā rīcības grupā” par labāko projektu tika atzīts “Kokkopības pakalpojumu uzlabošana Saldus un Brocēnu novados”, ko īstenoja jaunais uzņēmējs, saldenieks, kokkopis Ģirts Vitkovskis no SIA “BLK Serviss”.

Pakalpojums ir ļoti pieprasīts

Arborista darbs ir ļoti pieprasīts, jo dabīga ir cilvēka vēlme dzīvot sakoptā un sakārtotā vidē. Viena no sakārtotās vides sastāvdaļām ir kopti, veselīgi koki. Lai tie tādi būtu, kokiem nedrīkst būt lieli, nokaltuši zari, kuri gluži vienkārši var kādam uzkrīst uz galvas, kā arī aizlūzuši, kuri var izraisīt trupes veidošanos koka stumbrā.

Vispirms Ģirts Vitkovskis pabeidza mācības Biznesa vadības augstskolā, kādu laiku strādāja bankā un guva labu darba pieredzi. Daudz svešas naudas apgrozīja rokās, taču darbs nebija pie sirds. Tad viņš mēģināja ko citu, taču pats neticēja darbam, ko dara. Gribējās kaut ko savu. Tēvam ir savs uzņēmums, un ar savu labo piemēru viņš iedrošināja darīt. Kādā jaukā dienā, sēžot ar māsu savās lauku mājās un runājot par dzīvi, māsa sāka stāstīt par arborista darbu. Ģirtu tas ieinteresēja, un viņš atrada Ērgļu profesionālās vidusskolas adresi,



Foto: no Ģirta Vitkovska arhīva

Jākopj ne tikai vecie koki, bet jāstāda arī jauni



kurā māca arborista specialitāti.

Skolā apgūst: vainagu veidošanu, instrumentus un darba ierīces, dendroloģiju, vides mācību, augu aizsardzību, darba aizsardzību, apstādījumu veidošanu, kā arī apstādījumu koku un krūmu praktiskus kopšanas paņēmienus. Praktiskajās mācībās – darba pozīcijas sasniegšanu augstumā, koku vainagu veidošanu, formēšanu, izzāģēšanu, darbu ar mobilo pacelēju (iegūst motorzāģa vadītāja apliecību un mobila pacelēja vadītāja apliecību) u. c.

Te Ģirts saprata, ka tas ir tas, ko viņš visu laiku meklējis. Macību laikā un pēc mācību beigām pasniedzēji teica, ka Ģirts bijis cītīgākais skolnieks.

”Pēc skolas beigšanas sāku strādāt firmā Rīgā un guvu labu praksi, taču manas saknes un dzīve ir Saldū. Atgriezoties, jo Rīgā man nepatīk. Mājas ir mājas, un manas mājas ir Zirņu pagasta “Baltkalni”,” stāsta Ģirts.

“Mūsu klienti iedalās divās lielās grupās: privātais sektors un pašvaldības, uzņēmumi, ar kuriem noslēgti lieli līgumi. Privātmāju īpašnieki arvien vairāk vēlas sakopt savus pie mājām augošos vecos kokus. Pašvaldību namu apsaimniekotāji arī vēlas sakopt vai nozāģēt vecos, bīstamos kokus. Arī kapos lielākoties ir lieli, veci, bīstami koki, un tas ir mūsu darbs. Visi lielle bīstamie zari un vecie koki ir jānozāģē un pa gabaliņam vien jānolaiž zemē, lai netraumētu kapu pieminekļus un kopīņas.”

Palīdz līdzdalība projekts

Ļoti labi, ka ir pieejami LEADR projekti. 2016. gadā Ģirts uzrakstīja un īstenoja projektu “Kokkopības pakalpojumu uzlabošana Saldus un Brocēnu novadā, piesaistot darbā jauniešus”, iegādājoties aprīkojumu trīs kāpējiem un koku griešanas šķēres.

”Tas viss ir jauki, taču dzīve nestāv uz vietas, un, lai mēs būtu vēl efektīvāki un labāki, tad vajadzīgs tāds piedāvājums, kāds nav tuvākajā apkārtnē. Šogad uzrakstījām projektu zaru šķeltoģā un celmu frēzes iegādei,” papildina Ģirts. “Liela avantūra bija piedalīšanās LLKC Saldus nodaļas rīkotajās mācībās jauniešiem “Laukiem būt!”. Atkal ieguvu jaunu pieredzi un jaunus draugus, kuriem katram ir savs mērķis savas dzīves veidošanā. Jaunieši nesēž un negaida, kad kāds visu iedos gatavu. Viņi iet mācīties, izmanto visas iespējas, lai sasniegtu savus mērķus.”

Jaunais speciālists atzīst: “Kokos kāpšana ir viena traka lieta un bez zināšanām vispār nevajadzētu bīstamajiem kokiem tuvumā iet. Vienreiz esam pāris vīru koka zaros, un atskan tāds “puff”.

Veikli nokāpjam lejā un ieraugām, ka vecajam osim stumbrs sašķēlies trīs daļās. Taču gadās arī, ka māju vai pilsētu iedzīvotāji nesaprot, kāpēc zāģē nost lielos, skaistos kokus.

► 7. lpp.

Konkursa “Sējējs 2017” laureāts, kokkopis – Ģirts Vitkovskis fotosesijā pēc apbalvošanas ceremonijas



Foto: no Ģirta Vitkovska arhīva

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV



Foto: Evija Trifanova

Konkursa "Sējējs 2018" laureāti

APBALVOTI KONKURSA "SĒJĒJS 2018" LAUREĀTI

Septembra beigās tika sumināti Zemkopības ministrijas konkursa "Sējējs 2018" laureāti un veicināšanas balvu saņēmēji – lauksaimnieki, tostarp arī jaunie zemnieki, pārtikas ražotāji un mazpulki.

Šogad laureātu nosaukumus, diplomus un balvas piešķir septiņās konkursa nominācijās. Laureāta nosaukumu nominācijā "Gada lauku saimniecība" piešķir Saldus novada SIA "Saldus Druva" un tās saimniecei Maritai Spundiņai. Nominācijā "Gada uzņēmums pārtikas ražošanā" par labāko atzīta Jaunpils novada akciju sabiedrība "Jaunpils pienotava", tās vadītājs Viesturs Krilovs.

Konkursa nominācijā "Ģimene lauku sētā" šogad laureāta titulu ieguva Kandavas novada zemnieku saimniecība "Krikši", kurā saimnieko Santra Celmiņa ar ģimeni. Par veiksmīgāko jauno zemnieci atzīta Bauskas novada zemnieku saimniecības "Jundas" īpašniece Alma Bērziņa, bet laureāta nosaukumu nominācijā "Gada veiksmīgākā kopdarbība" ieguva lauksaimniecības pakalpojumu



kooperatīvā sabiedrība "VAKS" Valmierā, tās vadītājs Indulis Jansons. Šogad vērtēja arī pretendētus nominācijā "Rītdienas Sējējs – mazpulka dalībnieks". Par laureāti šajā nominācijā kļuva Saldus novada Lutriņu mazpulka dalībniece Agnese Smiļģe.

Par laureāti nominācijas "Zinātne praksei un inovācijas" grupā "Zinātne praksei" atzīta dr. agr. Biruta Jansone ar Latvijas Lauksaimniecības universitātes (LLU) Zemkopības institūta zinātnieku grupu, kas izstrādāja zinātnisko darbu "Daudzgadīgo zālāju šķirņu pavairošana un izplatība Kanādā, Eiropā un Latvijā". Savukārt šīs nominācijas grupā "Zinātne inovācijai" par laureāti atzīta dr. biol. Ina Alsiņa ar LLU Augsnes un augu zinātņu institūta zinātniekiem par izstrādāto darbu "Ilgspējīgu tehnoloģiju izstrāde pākšaugu audzēšanai un to izmantošana proteīna nodrošināšanai Eiropā pārtikas un lopbarības ražošanai".

Veicināšanas balvas un diplomus kopumā saņēma 12 konkursa dalībnieki visās konkursa nominācijās.

Balva "Par mūža ieguldījumu lauksaimniecībā" šogad piešķirta divām pretendētām – lauksaimniecības zinātņu doktorei, SIA "Latgales lauksaimniecības zinātnes centrs" vadītājai Venerandai Stramkalei un valsts emeritētai zinātniecei, LLU Dārzkopības institūta vadošajai pētniecei Mārai Skrīvelei, kura nostrādājusi auglīkopības zinātnē vairāk nekā 50 gadus.

Atzīmējot ZM lauksaimniecības apbalvojuma "Sējējs" 25. atjaunošanas gadskārtu, septembra beigās ZM ēkas otrā stāva foajē Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs, piedaloties zemkopības ministram Jānim Dūklavam un lauksaimnieku organizāciju pārstāvjiem, atklāja šī apbalvojuma slavas podestu. Tajā ievietots "Sējēja" balvas prototips, uz tā novietota šogad ieviestā konkursa "Sējējs" zīme, 25 gadu jubilejas atzīme, kā arī šim apbalvojumam par godu radītās dziesmas "Sējējs" pirmā panta vārdi, kurus sarakstījis Valdis Pavlovskis. ■

Viktorijs Straujupe, ZM sabiedrisko attiecību speciālists

Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

◀ 6. lpp.

Tad mums, arboristiem ar Eiropas līmeņa izglītību, ir gudri jāstāsta un jāpamato, kāpēc tas ir jādara. Cilvēku drošība taču ir galvenā."

Daudzās pilsētās vēl aizvien tiek ievērota piecdesmit gadu senā prakse, kad koki tiek nogriezti pusē. Tas ir nepareizi. Arboristi šo kļūdaino praksi labo, un viņiem tas lieliski sanāk.

Mana vieta ir šeit, Latvijā

Darba piedāvājums ir ļoti liels un reizēm ir ļoti grūti visu paspēt. Ģirts turpina: "Strādājam vairāk Saldus novadā, bet neatsakām arī Kuldīgas, Dobeles, Ventspils un arī citu novadu cilvēkiem, kam vajā-

dzīga mūsu profesionālu – arboristu palīdzība. Ļoti domāju par darbinieku drošību un izglītību. Pašlaik mēs esam četri kāpēji, taču drīz mums pievienosies vēl viens puisis. Ja pieņemtu kādu jaunu darbību, tad vispirms ļauju pastrādāt uz zemes, lai saprot, vai tāds darbs vispār patīk, vai grib kāpt kokos. Man ļoti svarīgi, lai visiem kāpējiem ir speciāla izglītība. Un mums četriem tāda ir. Oktobrī laidīšu vienu jauniņu uz Bulduru profesionālo vidusskolu apgūt profesiju."

Nākotnē vajag vēl vairāk strādnieku, jo darba apjoms pieaug. Vajag iegādāties aprīkojumu, tehniku. Nepieciešams nopirkt klusās dzīvzogu šķēres, lai varētu strādāt pilsētā un netraucēt

iedzīvotājiem. Darbiniekiem nepieciešamas konkurētspējīgas algas.

"Citi saka, ka te jau nav, ko darīt, te jau nekas nenotiek. Īstenībā te ir ko darīt, tikai jāgrib un jādara. Ja tu labi dari un tev sanāk, cilvēki tevi zinās un tev būs, ko darīt," ir pārliecināts Ģirts. "Man patīk strādāt šeit. Man patīk šeit būt. Ir grūti bez rupjmaizes garšas, māju sajūtas un skaistajiem cilvēkiem Latvijā. Es vēlos dzīvot šeit – Zirņos, Saldus novadā." ■



Ilze TOMANOVIČA,
Brocēnu novada lauku
attīstības konsultante
e-pasts:
ilze.tomanovica@llkc.lv
tālr. 27806185

DĀRZKOPIĒBA

RUDENS ARŠANA VAI STARP KULTŪRU AUDZĒŠANA

Sezona dārzkopībā straujiem soļiem tuvojas finišam, ražas novākšana pamazām, bet noteikti beidzas. Pagaidām ir grūti prognozēt, kādi klimatiskie apstākļi izvērtīsies turpmāk rudens periodā. Taču jebkurā gadījumā kā noslēdzošais darbs paredzama rudens aršana.

Paskatīsimies no agrotehniskā viedokļa, kādas ir rudens aršanas priekšrocības un trūkumi. Rudens aršana ir zināmākais un plašāk pielietojamais augsnes apstrādes paņēmieni, kas tiek izmantots gadu desmitiem un pat simtiem.

Priekšrocības, kuras sniedz augsnes apstrāde rudenī

- Augu atlieku iestrāde. Pēc ražas novākšanas augu atliekas vienmēr paliek uz augsnes virsmas. Lielākā daļa slimību tieši tādā veidā pārziemo. Lai tās neradītu lielu un plašu spektra slimību izplatīšanās iespēju, tās ir obligāti jāiestrādā augsnē.

- Augu atliekas jāiestrādā augsnē, lai nodrošinātu augsnes auglību. Sadaloties augu atliekas nodrošina papildus organiskās masas ienešanu augsnē, tādā veidā uzturot organiskās vielas bilanci.

- Nezāļu sēklu iestrāde augsnes dziļākajos slāņos. Pēc kultūrauga novākšanas izaug kultūrauga sārņaugi, kas sadīgst pēc kultūras novākšanas, tur ir arī iepriekš sadīgušās nezāles. Ja kultūrauga novākšana ir bijusi saistīta arī ar augsnes uzirdināšanu, pārrakšanu, izkratīšanu, no sēklām sadīgs arī jaunas nezāļu sēklas, radot jaunus nezāļu dīgļstus.

- Ja augsnes aramkārtā tiek apvērsta un mehāniski pārvietota, tad

augšnes daļiņas noteiktos apstākļos sairst, un uz lauka veidojas viendabīgs arums tā, ka nevar pat atšķirt, kur ir katrs arkla gājiens. Daudz kas gan būs atkarīgs arī no arkla noregulēšanas.

- Aršana aktivizē augsnes mineralizāciju, kā rezultātā atbrīvojas augiem pieejamās barības vielas un elementi.

Aršanas negatīvā ietekme

Tagad paskatīsimies, kādu negatīvu ietekmi atstāj aršana, ja tā tiek veikta nelabvēlīgos lauka apstākļos. Zemiņeks vienmēr ir daudzu izvēļu priekšā, tajā skaitā arī rudens aršanā. Tādēļ pastāv uzskats par optimālu laiku rudens aršanai, kas parasti ir oktobra pirmā puse. Taču dzīve, kā vienmēr, ievieš savas korekcijas. Visvairāk aršanas termiņu var novirzīt tieši ražas novākšana un klimatiskie apstākļi. Katrā ziņā šo divu faktoru mijiedarbība var radīt ļoti nelabvēlīgus apstākļus aršanai. Ja ir ļoti sauss, kā šoruden, un nokrišņu raksturs pagaidām ir ļoti lokāls, mitruma izlīdzināšanās vēl nav vērojama.

- Arot sausu lauku, pirmkārt, pastāv iespēja, ka arklu var pat nedabūt augsnē, jo īpaši nelielās saimniecībās, kur ir mazākas jaudas traktori. Ja tomēr tas izdodas, augsne neirs, bet lūzīs pa gabaliem, tā veidojot ļoti nepievilcīgu ainu uz lauka. Tādos apstākļos, protams, nekas no iepriekš minētā pozitīvā nenotiks. Šāda aina būs vērojama smagāka mehāniskā (granulometriskā) sastāva augsnēs. Otra galējība būs vērojama smilts augsnēs, kur augsnes daļiņas, pilnībā zaudējot saķeri savā starpā, kļūst par plūstošu masu ar visām no tā izrietošajām sekām. Turklāt smagās augsnēs pastiprinās arī degvielas patēriņš un vairāk dilst arkla maināmās detaļas.

- Savukārt pagājušais gads pilnībā parādīja to, kas notiek, ja cenšas uzart mitru lauku. Tādos apstākļos nav iespējams veidot kvalitatīvu arumu, jo augsne būtībā tiek samuļlāta, atkal nesaņiedzot nevienu no iepriekš minētajiem pozitīvajiem faktoriem. Notiek sekojošais: ja ir stingra velēna (nezāles), aruma augsnes sloksne netiks apvērsta, bet pusvērsta, tā pastāvot iespējai krist atpakaļ. Ārkārtīgi liela slodze un degvielas patēriņš būs traktoram. Lielas briesmas šādos apstākļos var radīt augsnes sablīvēšanās. Zem lielo traktoru riteņiem slapja augsne blīvējas ļoti ātri. Tā rezultātā augsne var tikt sablīvēta pat metra dziļumā un vairāk. Pēc tam radušās sekas likvidēt būs dārgi un dažkārt pat neiespējami. Skati, kādi bija redzami pagājušajā gadā, kad lauks tiek arts un pa aruma vagām skalojas ūdens, nav pieņemami ne pēc kādiem kritērijiem, jo tā būtībā ir augsnes iznīcināšana.

Ja saimniecībā ir paredzēts art, tad klimatiskie apstākļi ir ļoti rūpīgi jāizvērtē, jo to radītais ļaunums, ja augsne paliks neuzarta, būs mazāks, nekā par katru cenu veiktā aršana.

Otra apstākļu kopa, kas veidojas daudzu apstākļu summā, būtībā rada daudz augstāku bīstamību ilgtermiņā, jo tā izpaužas kā vispārēja augsnes degradācija.

- Augsnes fiziskā degradācija. No seniem laikiem ir pieņemts, ka, augsni uzart, ziemā sals to izsaldēs, ies bojā dažādi kaitīgie organismi, un augsne kļūs irdenāka. Tā ir tikai daļēja patiesība, jo būtībā ziemas periodā mūsu nepastāvīgajos laika apstākļos – rudenī ar lietiem, ziemā sasalstot un atkūstot atkušņu laikā, – tiek radīti pastiprināti apstākļi augsnes fiziskai degradācijai.

► 9. lpp.

Makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību kartes var iegādāties internetā: makskeresanaskarte.lv.



Izplatītājs: Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs, tālr. 29460886.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

**WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV**



Foto: Māris Narvils

Augsnes virskārtā gaišās joslas norāda uz augsnes eroziju. Vējš smalkākās daļiņas nes prom

◀ 8. lpp.

Tā rezultātā augsnes daļiņas atdalās cita no citas, un lietus un virsūdeņi tās vienkārši sāk pārvietot.

- Tātad rezultātā turpinās tālāka augsnes fiziskā sabrukšana, ko rada ūdens. Vienkārši veidojas ūdens erozija. Sevišķi bīstami tas var būt paaugstinātā apvidū, nogāzēs, vieglāka mehāniskā sastāva augsnēs, kā arī augsnēs, kuras ilgstoši nesaņem organisko vielu, vai saņem to ļoti nelielos apjomos un tiek regulāri mēslojotas ar minerālmēsliem.

- Vai rudens arumu var skart vēja erozija? Var, un kā vēl, ja augsne sasalst un veidojas bezsniega apstākļi. Pēdējos gados sniega segas biežums un tās veidošanās periods arvien sarūk. Sasalusi augsne kailsala apstākļos un vējinātā laikā arī var tikt degradēta. Erozijas sekas Latvijas apstākļos nākas redzēt arvien biežāk.

- Var notikt augsnes pastiprināta mineralizēšanās, kas var būt labvēlīga augu augšanas laikā, taču ne rudens arumā. Tas rada nākamā ķēdes posmu.

- Augu barības elementu izskalošanās ir viens no nopietnākajiem argumentiem, kas nostājas pret aršanas lietderīgumu. Vai tas tiešām ir tik bīstami, diemžēl jā, un tam ir vairāki iemesli. Zemais organiskās vielas saturs Latvijas augsnēs liedz augsnes adsorbcijas procesā saturēt barības

elementus, lai tie neizskalotos. Minerālmēsli lietošana rada paaugstinātu izskalošanas risku. Zemā augšņu mikrobioloģiskā aktivitātē arī pastiprina šo efektu. To ļoti sekmē rudens lietavas (2017. gads) un nepastāvīgie klimatiskie apstākļi ziemā. Tas gan rada draudus lokāli konkrētam laukam un saimniecībai, gan ir drauds videi kopumā, jo pa grāvjiem izskalo tie elementi nonāk upītēs, tālāk lielās upēs, un galapunkts ir Baltijas jūra. Tālākā ķēdes reakcija jau notiek jūrā, slēpti no mūsu acīm, radot tādu ilūziju, ka tik traki jau nav. Diemžēl ir traki, jo daudzās ieskalotās barības vielas rada tālāku ietekmi. Vēl viens aspekts, – minerālmēsli ir ļoti dārgs resurss. Redzam, kā kāpusi to cena kaut vai pēdējā desmitgadē. Domāju, ka to ir izjutis katrs zemnieks. Tādēļ nesaprotama ir sekojoša lieta. No vienas puses, gan administratīvi, gan agronomiski ir pamatota prasība, lai zemnieki paši un konsultanti izstrādātu mēslošanas plānus, kuros ir pietiekoši spraiģa cīņa par katru tūrvielas kilogramu minerālmēsliem, lai tikai viss būtu atbilstoši augu prasībām un sabalansēts. Tik tālu viss saprotams un pareizi, tikai, no otras puses, augsni uzarot, mēs rūpīgi kalkuletos barības elementu tūrvielas kilogramus ar vieglu roku atdodam vairāku faktoru “rokās”, kas daļu no

tiem aizskalo vienkārši prom. Rūpīgi veiktais darbs būtībā lielā mērā tiek iznīcināts. Tādos apstākļos runāt par precīzo lauksaimniecību un tās labvēlīgo ietekmi, jo īpaši no mēslošanas viedokļa, ir nenopietni.

- Augsnes auglības veidošanā ļoti liela nozīme ir mikroorganismiem, bet to darbība, augsni regulāri arot, tiek būtiski traucēta. Kādēļ tā notiek? Augsnē mītošos mikroorganismus varam sadalīt divās lielās grupās. Vieni ir aerobie, kuri darbojas 0–15 cm dziļumā, neiekoptās augsnēs vēl seklāk. Otrie – anaerobie, kuriem gaiss (skābeklis) nav vajadzīgs, un tie darbojas augsnē dziļāk par 15 cm. Tas nozīmē, ka mikroorganismi darbojas atšķirīgi un tiem ir ļoti svarīga konkrētā vide. Kas notiek rudens aršanas laikā? Aerobos mikroorganismus mēs ieram augsnes apakškārtā, kur gaisa vairs nav, un tie iet bojā. Savukārt anaerobos mikroorganismus mēs uzarot iznesam augsnes virskārtā, tā radot brīvu gaisa pieeju, kas atkal būtībā ir nāves spriedums šāda tipa mikroorganismiem. ■

Turpmāk vēl.



Māris NARVILS,
LLKC Augkopības
nodaļas vecākais
speciālists dārzkopībā
e-pasts: maris.narvils@llkc.lv
tālrs. 29609943

AUGKOPIĀ

DAŽĀDU AUGSNES APSTRĀDES TEHNOĻIJU SALĪDZINĀJUMS

Latvijā arvien populārāka kļūst augsnes bezaršanas tehnoloģijas izmantošana graudaugu audzēšanā. Nereti graudaugi tiek sēti atkārtotos sējumos, un tad augsnes apstrādes ietekme uz augu fitosantitāro stāvokli kļūst būtiska.

Tādēļ LAP 2014.-2020. apakšpasākuma "Atbalsts demonstrējumu pasākumiem un informācijas pasākumiem" ietvaros divās saimniecībās Vidzemes un Latgales reģionā tika ierīkoti demonstrējumi par dažādu augsnes apstrādes tehnoloģiju salīdzinājumu graudaugu bezmaiņas sējumos slimību un kaitēkļu ierobežošanai. Latvijā trūkst pētījumu un demonstrējumu, kuros salīdzinātu dažādu augsnes apstrādes tehnoloģiju ekonomisko efektivitāti graudaugu bezmaiņas sējumos.

Demonstrējums dažādu augsnes apstrādes tehnoloģiju salīdzinājumam graudaugu bezmaiņas sējumos slimību un kaitēkļu ierobežošanai 2018. gada pavasarī tika ierīkots divās saimniecībās – Jēkabpils novada Dunavas pagasta z/s "Lejas Jērāni" un Limbažu novada Skultes pagasta SIA "Paparžkalni".

Saimniecību raksturojums

SIA "Paparžkalni" īpašnieks Kristaps Lecis ir Latvijas Lauksaimniecības universitātes lauksaimniecības fakultātes 4. kursa students un labprāt piekrita ierīkot demonstrējumu savā saimniecībā, jo saprata, ka tā viņam kā jaunajam zemniekam būs laba pieredze. Saimniecība dibināta 2014. gadā un apsaimnieko 128 ha lauksaimniecības zemes, audzē graudaugus – auzas, kviešus, nedaudz ilggadīgos zālājus. Saimniecība startējusi LAP investīciju pasākumā 2014.-2020. gadam "Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai". Par piešķirto finansējumu saimniecība iegādājusies graudu kombainu "John Deer".

Z/s "Lejas Jērāni" nodarbojas ar dažādu kultūraugu audzēšanu kopš 1992. gada. Saimniecību dibināja un ilgus gadus vadīja Māris Balo-



Lauka diena SIA "Paparžkalni"

dis, taču kopš LLU studiju beigšanas saimniecībā aktīvi darbojas viņa dēls Reinis Balodis. Tā bija viņa ideja – iesaistīties demonstrējuma ierīkošanā saimniecībā, jo viņu šī tēma bija jau iepriekš ieinteresējusi. Ir izveidojusies sava domubiedru grupa, apmeklēti izglītojoši pasākumi ārzemēs, lai atrastu labāko, piemērotāko augsnes apstrādes veidu.

Demonstrējuma ierīkošana gaita

Mērķis: Praktiski nodemonstrēt dažādu augsnes apstrādes tehnoloģiju salīdzinājumu graudaugu bezmaiņas (2 gadi un vairāk vienā laukā pēc kārtas) sējumos slimību un kaitēkļu ierobežošanai.

Varianti:

- minimālā augsnes apstrāde (lauku near, bet disko);
- kombinētā – minimālā augsnes apstrāde + aršana (apstrādes metodes tiek mainītas pa gadiem);
- aršana katru gadu – kontroles variants.

Demonstrējuma kopējais ilgums mērķa sasniegšanai: 5 gadi (2018.-2022. g.).

Demonstrējuma laukā plānotie kultūraugi saimniecībās

Gads	Saimniecības nosaukums	
	SIA "Paparžkalni"	Z/s "Lejas Jērāni"
2018.	vasaras kvieši	vasaras kvieši
2019.	ziemas kvieši	ziemas kvieši
2020.	ziemas kvieši	ziemas kvieši
2021.	vasaras kvieši+zirņi	ziemas kvieši
2022.	mieži	ziemas kvieši

Demonstrējuma laukā augsnes pH bija tuvu neitrālam – 6,0 un 7,1. Abās saimniecībās augsnes kustīgā fosfora un kālija saturs zems līdz vidējs. Kopumā lauki vērtējami kā piemēroti kviešu audzēšanai.

Abās saimniecībās 2018. gadā vasaras kvieši tika iesēti maijā – 17. maijā "Lejas Jērānos" (šķirne "Scirocco") un 21. maijā "Paparžkalnos" (šķirne "Bombona"). Šis pavasaris bija sauss un saulains, bet saimniekiem veicās, jo pēc sējas lauki saņēma nokrišņus, kas veicināja vasaras kviešu sadīgšanu. Desmitajā dienā pēc sējas tika noteikts sadīgušo augu skaits pa variantiem.

► 11. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 10. lpp.

Abās saimniecībās sadīgušo augu skaita atšķirība starp variantiem nebija būtiska – "Paparžkalni" (vidēji 429 augi/m² variantos (1. un 2.); 424 augi/m² variantā ar augsnes aršanu); "Lejas Jērāni" (vidēji 312 augi/m² variantos (1. un 2.); 320 augi/m² variantā ar augsnes aršanu). Lai izvērtētu katra varianta ietekmi uz sējuma fitosanitāro stāvokli veģetācijas periodā, laukos netika lietoti fungicīdi un insekticīdi.

Veģetācijas sezonas laikā reizi nedēļā demonstrējuma laukā tika veikti fenoloģiskie novērojumi – vasaras kviešu attīstības fāzes un sējuma fitosanitārā stāvokļa novērtējums, slimību un kaitēkļu bojājumi, un būtiskas atšķirības attīstībā starp variantiem netika konstatētas nevienā no saimniecībām.

Vienlaikus ar augu attīstības stadiju noteikšanu tika uzskaitīti kaitēkļu un slimību bojājumi. Saimniecības "Paparžkalni" laukos vēlās sējas un sausā un saulainā laika ietekmē slimību bojājumi tika konstatēti pēc jūlija vidū nolijušā lietuses, kad uz vasaras kviešu lapām tika konstatētas kviešu lapu dzeltenplankumainība un kviešu lapu pelēkplankumainība. Jūlija trešajā dekādē augu piengatavības stadijā novērotas brūnās rūsas pazīmes. Būtiskas atšķirības slimību attīstības pakāpē un izplatībā starp demonstrējuma variantiem netika konstatētas. Saimniecībā "Lejas Jērāni" uz lauka situācija bija līdzīga, un kā nozīmīgākā kviešu slimība tika konstatēta tikai kviešu lapu dzeltenplankumainība, kuras attīstības pakāpe starp variantiem neatšķīrās.

Vasaras kvieši tika novākti augusta beigās (29. augustā "Paparžkalni", 26. augustā "Lejas Jērāni"). Netipisko meteoroloģisko apstākļu dēļ šovasar (sausums) ražas līmenis demonstrējuma laukos bija zems.

Diskotajos variantos ieguva nedaudz zemākas ražas kā artajā, bet atšķirība vērtējama kā nebūtiska (diskošana – "Paparžkalni" 2,48 t/ha, "Lejas Jērāni" 2,30 t/ha, artajos variantos attiecīgi 2,56 t/ha un 2,52 t/ha). Abās saimniecībās graudu kvalitātes analīžu rezultāti starp variantiem bija līdzīgi un atbilda pārtikas kategorijai.

Veicot bruto seguma aprēķinus, redzam, ka tie saimniecībās bija atšķirīgi. Diskotajiem variantiem 217,27 eiro/ha – "Paparžkalni" un 312 eiro/ha – "Lejas Jērāni"; artajos variantos



Foto: Ilze Skudra

Lauka diena z/s "Lejas Jērāni"

attiecīgi 208,23 eiro/ha – "Paparžkalni" un 320 312 eiro/ha "Lejas Jērāni". Ņemot vērā sausuma nelabvēlīgo ietekmi uz graudaugu attīstību, pēc viena gada rādītājiem nevar izdarīt secinājumus par augsnes apstrādes variantu ekonomisko efektivitāti, tomēr graudu bruto segums bija atkarīgs no augsnes apstrādes metodēm un nedaudz atšķirīgā ražas līmeņa starp variantiem.

Lauka dienas

Skultes pagasta "Paparžkalnos" 4. jūlijā tika rīkota lauka diena, lai iepazīstinātu ar demonstrējumu zemniekus – graudu audzētājus. Gan VAAD speciāliste un eksperti, gan arī klātesošie zemnieki atzina, ka svarīgs posms graudu audzēšanā ir augsnes pirmssējas apstrādes tehnoloģijas izvēle, kvalitatīva šo darbu veikšana, jo tam ir liela nozīme kaitēkļu un slimību ierobežošanā. Lauka dienā arī zemnieki dalījās ar savu pieredzi par izvēlētajām augsnes pirmssējas apstrādes metodēm, līdz ar to izveidojās diskusijas par dažādu pirmssējas augsnes apstrādes metožu priekšrocībām un trūkumiem.


Dunavas pagasta z/s "Lejas Jērāni" 19. jūlijā notika LLKC Jēkabpils konsultāciju biroja organizētā demonstrējuma lauka diena. Saimniecības pārstāvis Reinis Balodis pastāstīja par saimniecību un demonstrējuma ierīkošanu. Ar pieredzi dalījās vairāki

jaunie lauksaimnieki, kuri ir minimālās augsnes apstrādes un bezaršanas tehnoloģijas piekritēji. Par šo tehnoloģiju pielietošanu Salas novada z/s "Jaunuzoli" pieredzē dalījās Rihards Kadirovs. Šoruden ziemāju sēju bezaršanas tehnoloģijā saimniecībā izmēģināja vēl viens saimnieks – lauka dienas apmeklētājs. Interese, par to, kā labāk apstrādāt augsni – minimāli vai tradicionāli, zemnieku vidū pieaug.

Arī 2019. gadā organizēsim lauka dienas, lai informētu par demonstrējuma norisi, sniegtu noderīgu informāciju un diskutētu ar lauksaimniekiem par viņu pieredzi, atziņām un augsnes pirmssējas apstrādes metodēm. ■

 **Brigita SKUJĪNA**,
LLKC Limbažu konsultāciju biroja lauku attīstības konsultante
e-pasts: brigita.skujina@llkc.lv
tālr. 64023774

 **Anita PUTKA**,
LLKC Jēkabpils nodaļas uzņēmējdarbības konsultante
e-pasts: anita.putka@llkc.lv
tālr. 65207071 un 26511269

 **Oskars BALODIS**,
LLKC Augkopības nodaļas vadītājs, agronoms konsultants
e-pasts: oskars.balodis@llkc.lv
tālr. 63007557

MEŽSAIMNIECĪBA

KĀ PASARGĀT JAUNAUDZES NO DZĪVNIĒKU POSTĪJUMIEM



Rudens ir īstais laiks, kad jā-sāk veikt profilaktiskie pasākumi jaunaudzju aizsardzībai pret meža dzīvnieku postījumiem. Īpaša vērība jāpievērš egļu, priežu, apšu jaunaudzēm, kā arī stādījumiem neizmantošanās zemēs.

Viens no meža atjaunošanas riskiem ir meža dzīvnieku (galvenokārt pārnadžu) dzinumu nokostas galotnes un sānu zari, kā arī stumbru bojājumi.

Zinātnieki izpētījuši, ka vienai stirnai ziemā ir nepieciešami 130 kg koku un krūmu dzinumu, vienam briedim – 650 kg, bet vienam alnim – 2430 kg!

Cerēt uz brīnumu, ka kāds no meža iemītniekiem neizvēlēšies tieši jūsu jaunaudzi mielastam, nebūtu prātīgi. Tādēļ laikus jāpadomā par tās aizsardzību. Ir vairāki veidi, kā to izdarīt.

Apstrāde ar repelentiem

Pieredze liecina, ka viens no efektīvākajiem aizsardzības veidiem ir kociņu apstrāde ar repelentiem, pazīstamākie no tiem ir *Cervacol Extra*, *Plantskydd* un *Trico*.

Cervacol Extra ir smērējama pasta, kuras sastāvā ir līmviela un silikāta smiltis. Ar repelentu tiek apstrādāti centrālās galotnes dzinumi aptuveni 5–10 cm no augšas. To lieto 2–3 kg uz 1000 stādiem atkarībā no koku sugas. Uz kociņiem tas saglabājas no apstrādes brīža līdz nākamā veģetācijas perioda vidum. Repelentu lieto rudenī pēc veģetācijas beigām ik gadu, kamēr kociņi izaug līdz pusotram metram, kad pārnadžu vairs nevar tiem nokost galotnes. *Cervacol Extra* var iegādāties dārzkopības preču veikalos vai uzņēmumā *Baltic Agro* – 5 kg iepakojums maksā 28–30 eiro.

Plantskydd sastāvā ir sausās asinis – pulveris. Līdzeklis atbaida dzīvniekus ar specifisku smaku, kura tiem asociējas ar plēsēju klātbūtni un darbību. Ar 1 kg pietiek 1000 kociņu aizsardzībai, darbības laiks ir seši mēneši. *Plantskydd* var iegādāties arī interneta veikalā: e-saimniecība.lv – par 1 kg iepakojumu 22,80



foto: MKPC arhīvs

Ar *Cervacol Extra* apstrādi veic sausā laikā plus grādu temperatūrā

eiro. Par *Cervacol Extra* pareizu lietošanu var noskatīties filmu un interneta vietnē www.mkpc.llkc.lv.

Aizsardzības līdzeklis *Trico* ir lietošanai gatava ūdens emulsija uz aitu tauku bāzes. Preparāts darbojas kā atbaidīšanas līdzeklis, balstoties uz izmantotajām smaržvielām un garšas piedevām. Tas pieejams 5 un 10 litru fasējuma. Lieto 10–20 litrus uz hektāru atkarībā no kociņu izmēra. Aizsardzības efekts saglabājas līdz astoņiem mēnešiem. Par tā iegādi var uzzināt interneta vietnē www.aes.lv.

Jāatceras, ka visi iepriekš minētie aizsardzības līdzekļi jālieto sausā laikā plus grādu temperatūrā.

Mehāniskie aizsardzības līdzekļi

Jaunaudzju aizsardzībai var lietot arī mehāniskos aizsardzības līdzekļus. Tā, piemēram, kopjot jaunaudzes, aizzāgē un aizlauž kociņus, veidojot dabisko barjeru. Pēdējā laikā populārs aizsardzības paņēmiens ir nemazgāta (pavēderes) aitu vilna, kuru uzliek pa piciņai uz jaunajiem kociņiem, lai meža dzīvniekiem šādi apstrādāti stādījumi nešķiet pievilcīgi.

Vēl viens no iespējamiem risinājumiem stādu galotņu aizsardzībai ir

dažādu krāsu klipši. Tie ir viegli izmantojami, – lai kociņam uzstādītu šo palīg līdzekli, nepieciešamas vien dažas sekundes. Kopjot jaunaudzi, tie ir viegli pamanāmi, un nejausi tos ne-nozāgēsiet. To cena ir 15 eiro par 100 gabaliem, var lietot vairākkārt. Vairāk par tiem var uzzināt “Meža Avīzē”.

Kociņu stumbru aizsardzībai var lietot dažādus sietus, spirāles un citus līdzekļus.

Efektīvs, bet samērā dārgs jaunaudzju aizsardzības paņēmiens ir platību iežogošana.

Pieredze liecina, ka aizsardzības līdzekļi palīdzēs aizsargāt jaunaudzes gadījumos, kad meža dzīvnieku blīvums būs optimāls. Tādēļ meža īpašniekiem jāsadarbības ar vietējiem mednieku kolektīviem un jānoslēdz sadarbības līgumi. Postījumu gadījumā var vērsties vietējā pašvaldības Medību koordinācijas komisijā. Tikai kopīgiem spēkiem varēs pasargāt jaunaudzes no meža dzīvnieku postījumiem. ■



Sarmīte GRUNDŠTEINE,
MKPC direktora vietniece
informācijas un apmācību jomā
e-pasts: sarmite.grundsteine@mkpc.llkc.lv
tāl. 63050477

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

BRISELES GAITEŅOS

COPA-COGECA DISKUTĒ PAR VIDĪ UN NĀKOTNES LAUKU POLITIKU

Panākt Eiropas Komisijas pretinnākšanu lauksaimniekiem vides jautājumos, sausuma ietekme uz šāgada ražu, ES Kopējās lauksaimniecības politika un antidempinga pasākumi importētajam slāpeklim bija galvenie jautājumi ES lauksaimnieku organizācijas COPA-COGECA septembra prezidija sanāksmē.

Tajā no Latvijas piedalījās biedrības Zemnieku saeimas pārstāvji Maira Dzelzkalēja-Burmistre un Valters Zelčs, Latvijas Zemnieku federācijas pārstāve Agita Hauka, Latvijas Statūtsabiedrību asociācijas pārstāvis Kaspars Melnis.

COPA-COGECA budžeta apstiprināšana

Sanāksmē COPA-COGECA vadība izteica priekšlikumu palielināt biedru naudas. Līdz ar to nākamgad visām dalīborganizācijām būs jāmaksā par 2,5% vairāk nekā patlaban. Pamatojums biedru naudas palielināšanai – inflācija un vispārējs izmaksu pieaugums. Prezidijs lēmumu atbalstīja, taču vairākas ES valstu lauksaimnieku organizācijas norāda, ka regulāra dalībmaksas palielināšana, aizbildinoties ar inflāciju un izmaksu pieaugumu, nav pieņemama, tādēļ nākotnē netiks atbalstīta.

Tikšanās ar vides komisāru Karmenu Vellu

Saruna ar komisāru K. Vellu COPA-COGECA pārstāvjiem neizvērtās racionāli, jo tās laikā neizdevās vienoties par sadarbību dažādos lauksaimniekiem svarīgos jautājumos. Vislielāko sašutumu izraisīja komisāra attieksme pret COPA-COGECA dalībnieku priekšlikumiem pieaugošā vilku skaita ierobežošanai. Vairākas valstis, tostarp Zviedrija, Vācija un Polija, sevišķi uzsvēra straujo vilku skaita pieaugumu, kas ne tikai nodara postījumu meža dzīvnieku populācijai, bet arī lielus zaudējumus lopkopjiem. Tā kā dabā optimālais vilku skaits tiek noteikts proporcionāli to barības bāzei, teju visā Eiropā šī optimālā līnija ir pārsniegta. Tieši tādēļ COPA-COGECA aicina komisāru pieņemt attiecīgus

lēmumus un atļaut dalībvalstīs palielināt vilku medību apmērus. Šo lūgumu komisārs kategoriski noraidīja, sakot, ka vilku skaitu nedrīkst ierobežot, vilkus nošaujot, ar vilkiem esot jāsadzīvo citādāk. Komisāra piedāvājums bija izveidot vilku barotavas tālu no lopkopības saimniecībām. Šāds priekšlikums visām COPA-COGECA dalīborganizācijām šķita nepieņemams un nereāls.

Pozīcija par nākotnes KLP

COPA-COGECA vienbalsīgi apstiprināja organizācijas kopējo pozīciju ES Kopējai lauksaimniecības politikai pēc 2021. gada, nolemjot to, ka nav pieļaujama KLP budžeta mazināšana, kā arī samazināta budžeta gadījumā nedrīkst palielināt prasības lauksaimniekiem. Galvenās diskusijas notika par tiešmaksājumu izlīdzināšanu. Baltijas valstīm vissvarīgākais faktors šajā pozīcijā bija panākt punktu par tiešmaksājumu izlīdzināšanu saglabāšanu. Nīderlande, Beļģija, un, par lielu pārsteigumu, Horvātija paziņoja, ka iestājas pret šī punkta iekļaušanu pozīcijā, jo uzskata, ka tas nav taisnīgs. Arī Lietuva iebilda pret šo punktu, jo tiešmaksājumu izlīdzināšana, ņemot vērā dalībvalstu individuālos apstākļus, nav efektīva.

Sausuma ietekmes apzināšana

Visas ES dalībvalstis šogad pieredzēja ievērojamu ražas samazinājumu neierasto laikapstākļu dēļ. Vienīgā valsts, kas necieta no sausuma, bija Portugāle, taču tur šogad bija novērojami liela apjoma nokrišņi, kas kombinācijā ar karsto laiku radīja tropisku klimatu. Tā rezultātā bija novērojams slimību uzliesmojums un kaitēkļu skaita pieaugums, kas atstāja negatīvu ietekmi uz paredzēto ražu.

No sausuma vissmagāk cietis Baltijas valstu reģions, kur kopējā neiegūtā raža ir aptuveni 40–50%. Tālāk seko ziemeļvalstis, kur zudumi ir aptuveni 30–40%. Vācijā, Polijā, Francijā un pārējās ES valstīs šie zudumi svārstās no 10–30%. Vairākas valstis jau ir pieņēmušas lēmumu par nacionāla atbalsta izmaksāšanu, piemēram, Vācijā 340 miljoni un Zviedrijā 120 miljoni eiro divos maksājumos, Somijā 100 miljoni eiro, bet Igaunija piešķīrusi 20 miljonus

eiro valsts garantētajiem kredītiem, ko lauksaimnieki varēs saņemt bez papildu nodrošinājuma. Lai palīdzētu lauksaimniekiem, būtu jācenšas panākt kompensācijas no EK, kā arī jāveic virkne citu pasākumu. Piemēram, jāatbrīvo lauksaimnieki no ierobežojuma ekoloģiski nozīmīgajās platībās (ENP) izmantot augu aizsardzības līdzekļus, jāpalielina *de-minimis* (atbalsts, ko no valsts drīkst maksāt vienai saimniecībai plānošanas perioda laikā) limits vai jāatļauj iegūt lopbarība no ENP arī nākamgad.

Antidempinga pasākumu samazināšana importētajam slāpeklim

COPA-COGECA vadība informēja visas dalībvalstis, ka Eiropas Komisija ir nolēmusi par aptuveni trešdaļu samazināt antidempinga pasākumus no trešajām valstīm importētajam amonija nitrātam. Pret to iebilst minerālmēsļu ražotāju apvienība, kura pieprasa ne tikai saglabāt līdzšinējos pasākumus, bet arī piemērot tādus pašus pasākumus šķidrajam amonija nitrātam. Šī iemesla dēļ COPA-COGECA lūdz visas organizācijas risināt sarunas nacionālā līmenī un aicināt attiecīgās ministrijas iestāties par pilnīgu antidempinga pasākumu atcelšanu.

Informāciju sagatavoja Valters Zelčs, biedrības "Zemnieku saeima" pārstāvis



**“LAUKU LAPU”
IESPĒJAMS ARĪ ABONĒT**
Ja vēlaties “Lauku Lapu” saņemt mājās vai birojā, izdevumu iespējams abonēt tikai par piegādes cenu gan pasta nodaļās, gan “Latvijas Pasta” interneta mājaslapā: <https://abone.pasts.lv/lv/katalogs/>.
Abonēšanas indekss – 1163.

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZŅĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2018. GADA NOVEMBRI

Terminš, kura laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atskaiti.
Iesniegumu un atskaitu apkopošanas datums vai iesniegšanas beigu datums.

Terminš	Oktobris							Novembris							Decembris															
	5	9	10	14	15	16	19	20	21	22	24	25	30	31	1	2	6	10	15	19	20	21	22	23	25	30	1	14	20	
Valsts atbalsts	Atbalsts dalībai bioloģiskās lauksaimniecības un nacionālajā pārtikas kvalitātes shēmā																													
	Atbalsts dalībai bioloģiskās lauksaimniecības shēmā																													
	Atbalsts dalībai nacionālajā pārtikas kvalitātes shēmā																													
	Atbalsts dalībai aizsargātu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu, cilmes vietas nosaukumu vai garantētu tradicionālo īpatnību shēmā																													
	Kreditprocentu dzēšana																													
Lauku attīstības programmas pasākumi	Riska pārvaldība																													
	Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās																													
	Atbalsts ieguldījumiem pārstrādē																													
	Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā																													
	Meža ugunsgrēkos un dabas katastrofās iznīcinātu mežaudžu atjaunošana																													
Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds	Produktīvi ieguldījumi akvakultūrā																													
	Zvejas flotes modernizācija																													
	Zvejas un akvakultūras produktu apstrāde																													
	Inovācija																													
	PVN mēneša (ceturkšņa) deklarācija un maksāšanas termiņš																													
Grāmatvedība un nodokļi	Mikrouzņēmumu nodoklis																													
	Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas																													
	Dabas resursu nodoklis																													
	Darījumu kvītis																													
	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis																													
Uzņēmumu ienākuma nodoklis (jaunais)																														

BIŠKOPĪBA

BIŠKOPĪBA – SENA UN CIENĪJAMA NODARBOŠANĀS

Alūksnes novada Annas pagasta SIA “Jaungrēveles” apsaimnieko no dažiem desmitiem hektāru zemes 2006. gadā līdz vairākiem simtiem hektāru šobrīd. Šajos laukos tiek audzēti graudaugi, zālāji un nekāraugi. Saimniecība audzē aitas, strādā savā bišu dravā un nodarbojas ar bišu produktu realizēšanu.

Saimniekiem Natālijai un Andim Kaktiņiem pirms septiņiem gadiem bija pārdomu laiks, lai izšķirtos, ar ko vēl nodarboties papildus zemkopībai. Viņi izvēlējās bites, jo, strādājot biškopībā, var elastīgāk plānot savu laiku un darbus, neesi tik ļoti saistīts ar mājām kā darbos ar liellopiem. Nu saimnieks Andis varēja izmantot savu biškopja izglītību un dzīvē gūtās zināšanas. Biškopība sākās ar divām bišu saimēm, bet pirmās vasaras laikā jau tika iegādāti daži desmiti stropu ar iemītniecēm. Saimnieki var apsaimniekot 300 līdz 400 bišu saimes. Andis ir Latvijas Biškopības biedrības Alūksnes nodaļas vadītājs. Viņš Alūksnes biškopjiem organizē seminārus, kas ir labi apmeklēti, jo tiek izvēlētas ļoti noderīgas un aktuālas tēmas. Saimnieki arī ikdienā dalās praktiskā pieredzē ar saviem kolēģiem.

Jūtas droši lielās konkurences apstākļos

Lai gan biškopībā Latvijā ir pietiekami liela konkurence, Kaktiņu ģimenei izdevies nostabilizēties un justies droši. Šis pavasaris un vasara salīdzinājumā ar iepriekšējām vasarām ir veiksmīgi. Natālijas sirdsdarbs ir bišu vaska sveču gatavošana, kuras viņa darina pati. Rudens un ziemas periodā svecēm pieprasījums ir pat lielāks nekā piedāvājums.

Saimniece Natālija uzsver, ka produkcijas ražotājas ir bites, mēs esam fasētāji – fasējam medu, putekšņus, bišu maizi, iegūstam propolisu un vasku. Paņemam visu, ko bitītes saražo. Līdz ar to arī Pārtikas un veterinārā dienesta prasības ir mazākas nekā citas produkcijas ražotājiem.

Produkcija tiek realizēta apkārtējos zaļajos tirdziņos, gadatirgos un novadu svētkos, kā arī pircēji to var iegādāties uz vietas saimniecībā. Medus un biškopības



“Jaungrēveļu” saimnieki Natālija un Andis Kaktiņi

produkti tiek piedāvāti SIA “Vinnis” un SIA “Deiva”. Medus tiek arī eksportēts, propoliss – izmantots farmācijā.

Saimniecība “Jaungrēveles” ir bioloģiski sertificēta saimniecība, bet

biškopība pēdējos gados nav sertificēta, jo šajā nozarē fiziski nevar izpildīt bioloģiskās prasības.

Svarīgs produkta noformējums

Saimniecībā pie bišu saimēm strādā paši saimnieki un viens palīgstrādnieks, ir iegādāts viss nepieciešamais inventārs. Ļoti svarīgs faktors produkcijas pārdošanā ir piedāvātā produkta noformējums. Pircēji bieži vien sāk savu iepirkšanos “ar acīm”. Tādēļ saimnieki produkcijas etiķetes uzticēja izstrādāt profesionālai dizaineri Alūksnē.

Produkciju fasē, vaska sveces gatavo un tirgo pati Natālija, ieliekot savu enerģiju un dzīvesprieku, ko dod līdzīgi produkcijas pircējam. **► 16. lpp.**



Foto: no Kaktiņu ģimenes arhīva



◀ 15. lpp.

Saimniece uzsver, ka tad, ja neieliksi savu sirdi, labas domas un pozitīvu enerģiju saražotajā produktā, tas būs bezpersonisks, neko neizsakošs un bāls.

Saimnieki lepojas, ka Latvijā biškopība ir ļoti sena nodarbošanās, bites bija pirms 100 gadiem un būs arī pēc 100 gadiem, it īpaši Vidzemes augstienē, kur ir dažādas augu sugas. Lai bites nebūtu atkarīgas tikai no dabas dotajām veltēm – pļavu ziediem, ziedošiem kokiem un krūmiem, – saimniecības laukos tiek audzēti arī nektāraugi. Bišu stropi lielākoties atrodas pašu laukos pie pamestu māju vietām, kur ir seni ābeļdārzi un liepu alejas, līdz ar to tiek iegūts medus ar dažādām garšām, nokrāsām.

Kolēģi, nevis konkurenti

Natālija citus biškopjus uzskata nevis par konkurentiem, bet gan par

Daudzveidīgā biškopības produkcija – medus dažāda tilpuma burciņās, vaska sveces, medus šūnās

kolēģiem. Viņa ir pārliecināta, ka biškopim ir jāizglīto pircējs par tīrā produkta vērtību, kā arī par to, ar ko atšķiras pavasara ziedu, vasaras ziedu un rudens ziedu medus. Pavasara ziedu medus mūsu organismam pēc ziemas dod enerģiju, bet rudens ziedu medus nostiprina imunitāti, sagaidot ziemu. Natālija uzsver, ka griķu ziedu medus ir īpašs. Tas ir tumšs, ar spēcīgu garšu, tautas medicīnā to uzskata par ārstniecisku, jo šis medus satur dažādus mikroelementus. Savukārt medus rāmīšu atvākumi, kas satur propolisu, ir veselīgi mutes dobumam. Lai izglītotu savas produkcijas pircējus, Natālija piedāvā viņiem Latvijas Biškopības

biedrības izglītojošos un paskaidrojošos bukletus.

Kaktiņu ģimene ir apmierināta ar savu izvēlēto biškopības novirzienu, jo tas ir tuvs gan Andim, gan Natālijai, dod gandarījumu un prieku visai ģimenei. Tirdziņos Kaktiņu saimniecības produkcija ir ļoti iecienīta un pieprasīta. Pircējs atpazīst labu, kvalitatīvu preci un to novērtē.

Latvijas Biškopības biedrības medus degustācijas konkursā no 70 medus paraugiem Kaktiņu ģimenes bišu medus šogad ierindojās desmitajā vietā. **PI**



Vaira VĒRSE,
LLKC Alūksnes nodaļas
lauku attīstības konsultante
e-pasts:
vaira.verse@llkc.lv
tālr. 26588968



Lauku Lapa

Izdots SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" Apgādā

Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads, LV-3018
Tālrunis: 63050220

Apgāda vadītāja Iveta Tomšone
"Lauku Lapa" redaktore Dace Millere

Reģistrācijas Nr. 000740319
Iespriests "UnitedPress Tipogrāfija"

"Lauku Lapa" var abonēt Latvijas Pastā, abonēšanas indekss 1163.
Citējot un/vai pārpublicējot izdevuma "Lauku Lapa" rakstus, atsaucē obligāta. Pārpublicēšanai jāsaņem Apgāda rakstiska atļauja.